

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena:
 Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt roka --- 1 " --- "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
 Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Majiteľ a vydavateľ:
 JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 Sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
 Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Celý svet v plameňoch.

V okolí Lembergu v pondelok, 7. septembra znovu začaly hrmeť naše kanóny. Naša zmužilá armáda proti Rusovi začala nové krvavé boje. Keď pred niekoľko dňami naši vytiahli z Lembergu, povedalo sa, že sa to stalo z taktických, strategických príčin. Teraz ale základne zmenila sa tamojšia situácia, bo naši Rusov napadli útokom. Onedlho dozvie sa každý, prečo bolo potrebné a cieľu primerané, aby naši z mesta Lembergu na čas vytiahli. Pravdepodobne aj tu opakovať sa bude taká taktika, jakú sledovali Nemci vo Východnom Prusku, keď nechali Rusov bez väčšej prekážky napredovať ku Königsbergu, potom ale ich otočili a zbili. Vtedy nemecký cisár upomenul obyvateľstvo Východného Pruska, aby ho neznepokojoval príchod Rusov, bo že nasledujúce udalosti všetko vysvetlia. Podobne má sa to stať aj vo Východnej Haliči.

Kým na haličskom bojišti trvá tuhý zápas, v Ruskom Poľsku chystajú sa Rusi ku obrane. Pospiechajú opevniť Varšavu, hlavné mesto Ruského Poľska. Dľa štatistiky obyvateľstvo Ruska obnáša 175 millionov. Z tohoto možno si predstaviť, že Rus vojakov má na milliony. A tieto ohromné vojská po utrpených porážkach pri Frampole, Krasniku a Nidzwica duza postavil nielen proti hrdinským čatám Dankla a Auffenberga, ktorí dobíjali Lublin, lež zvlášte proti našej víťazne bojujúcej hlavnej armáde pri Lembergu.

Významnosť boja na okolí Lembergu je veľká. Úlohou našich je, vytisknúť nepriateľa

z Haliče. Je toto ťažká úloha vzhľadom na veľké massy ruského vojska, v boji ale rozhodujú aj mravné sily. Aj doteraz podarilo sa našim v početných bitkách premôcť na počet o mnoho silnejšieho nepriateľa a pevne úfame, stane sa to aj teraz.

Z bojišťa proti Srbom a Černohorcom od dlhšieho času nebolo významnejších chýrov, až doletela zpráva o porazení srbskej timockej divízie a množstvo zajatých Srbov, ktorých doviezli do hlavného mesta, bolo dôkazom skvelého víťazstva našich. Na srbskom bojišti osvedčila sa taktika veliteľov našich čiat: nevtrhajú do Srbska, ktoré je bez toho dosť ubité, bo zápasí s veľkým nedostatkom, keď ale Srbi odvážia sa k útoku, čaká na nich taký osud, jaký stihol timockú divíziu.

Delá dunia aj v okolí Paríža. Pred hradbami hlavného mesta Francúzska trvá krvavý boj, ktorý započalo spojené francúzske a anglické vojsko. Obyvatelia mesta Paríža čujú už dunenie kanónov. Vojsko nemeckého generála Klucka, zaujalo poslednú veľkú pevnosť Maubeuge v severnom Francúzsku a zajalo 40.000 Francúzov, medzi nimi štyroch generálov. Toto víťazné vojsko teraz pripojilo sa k čatám, ktorých úlohou je dobíjanie Paríža.

Francúzski radikálni socialisti dôrazne ozvali sa proti ďalšiemu prelievaniu krvi, upomenuli Francúzsko, aby nepáchalo samovraždu tým, že pod vplyvom Anglicka, zaviazá sa uzavreť pokoj len v spoločnosti s Anglickom a Ruskom. Francúzska vláda ale nevšíma si tohoto upomínania. No národ francúzsky musí prísť k tomu povedomiu, že ďalší boj pripraviť môže mu len

konečnú zkažu. Po zaujatí mesta Paríža, možno, že prekliesni si cestu zdravšia verejná mienka a tá stane sa správcom osudu Francúzska.

Celý svet v plameňoch! Naši hrdinskí vojaci s vlasteneckým oduševnením plnia svoje ťažké povinnosti na bojišti proti Rusom, Srbom a Černohorcom. Tí ale, čo doma ostali, majú tiež veľké povinnosti: musia sa starať o tých, ktorí sú na pomoc a podporu utisknutí, lež musia sa starať aj o budúcnosť, starať sa musia, aby po krvavých bitkách domov vráťivší sa hrdinovia, v pokoji, bez väčších starostí mohli si odpočinúť, aby im nechýbovalo, čo ku každodennému živobytíu potrebujú. Zvlášte gazdovský ľud usilovne pribrať sa má ku gazdovskej práci, cieľom dorábania ku živobytíu potrebných potravných článkov. Nesmierne by sa previnil každý proti tým, ktorí na bojišti svoju krv prelievajú, keby vyšoznačenej svätej povinnosti čím dôkladnejšie zadosť neučinil. V týchto ťažkých časoch každý má veľké povinnosti a od svedomitého plnenia týchto povinností závisí naša budúcnosť.

O udalostiach, aké na bojištiach odohraly sa v minulom týždni, podávame nasledujúce zprávy:

Vojna proti Rusku.

Nová bitka okolo Lembergu.

Viedeň, 7. septembra. (Úradná zpráva.)
Okolo Lembergu začala sa nová bitka.

Generálmajor Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Útočenie našej východnej armády na Rusov.

Vojenský zpravodajcovia z vojenského stánu oznamujú, že na okolí Lembergu v pondelok, 7. septembra ráno začala sa nová bitka. Bitku začala naša armáda útočením na Rusov. Počasie je krásne, oduševnenie našich čiat nesmierne a preto pevne dôverujú v svojom víťazstve.

Telegramm arcikniežata Fridricha prešporskému vojenskému sboru.

Viedeň, 10. sept. Hlavný veliteľ ruskohorskej zbrannej moci arciknieža Fridrich, poľnému zbrojmajstrovi Pavlovi Puhalovi, veli-

teľovi prešporského 5. vojenského sboru, po víťazstve pri Krasniku poslal nasledovný telegramm:

«Mimoriadne sa tešiac zdarnému napredovaniu môjho milovaného 5. vojenského sboru, posielam svoje najlepšie želania do ďalšej budúcnosti, mnohoročný bývalý veliteľ vojenského sboru arciknieža *Fridrich*».

Víťazstvo Danklovej armády.

Na ruskom bojišti po dlhých a krutých bojoch nateraz panuje priemerne tichosť. Táto tichosť prirodzene neprekáza pripravovanie sa ku ďalším bojom. Len na okolí Lublina neodpočívajú zbrane. Tu Rusi proti víťaznej armáde generála Dankla, ktorá dobíja Lublin, poslali do boja väčšie pomocné čaty. Naše čaty ale silný útok Rusov odbily a zajaly 600 Rusov. Na ostatných bodoch bojovnej čiary byly len menšie srážky. Väčšie bitky len v najbližšie dni možno očakávať.

Odbitý útok Rusov.

(Úradná zpráva.) Proti Danklovej armáde nepriateľ poslal do boja značné pomocné čaty, ktoré prišli po železnici. Krem opätovných s týmito čatami svedených už oznámených bojov, pod velením podmaršalla Kestraneka stojace čaty silný útok Rusov krvave odbily a zajaly zase 600 Rusov.

Generálmajor Höfer,
námestník náčelníka generálneho štábu.

Zdar napadnutia Rusov pri Lembergu.

Zpráva zpravodajcu *Alkotmányu*. 11. septembra: Naša offenzíva na severnom bojišti napreduje. Béla *Landauer*. — Podobne aj vojenský zpravodajcovia z hlavného vojenského stánu oznamujú, že bitka, ktorá vo stredu, 9. septembra začala sa medzi našimi a ruskými vojskami, trvá ďalej a že útočenie našich čiat okolo Lembergu je zdarné. Každú príčinu máme ku najúplnejšej dôvere a ku najlepším nádejám.

Dedič trónu na bojišti.

Uhorská Telegrafická Kancellária oznamuje: Dľa telegrafickej zprávy z hlavného vojenského stánu, vo štvrtok, 10. septembra, počas bitky hlavný veliteľ armády arciknieža *Fridrich*. s ná-

čelníkom generálneho štábu generálom pechoty barónom *Conrádom*, ďalej aj dedič trónu arciknieža *Karol Franc Jozef*, bol na bojišti. Tento deň, v ktorý následník trónu prvý raz stál v ohni, ostane navždy pamätným, bo naše, prítomnosťou dediča trónu oduševnené čaty, vtedy s potešiteľným zdarom pokročily v offensive.

Viedeňská tlač o bitke.

Viedeň, 11. septembra. «Fremdenblatt» píše: Už i naše dosavadne zdary ukazujú, že naše operácie sú pravidelné a vybudované na základe správneho premyslenia. Cieľavedome a systematicky ideme napred. Vždy len veľký cieľ držíme pred očami a vždy to robíme, čo je cieľuprimerané.

«Neue Freie Presse» zas píše takto: Lembergskú bitku vedieme za Nemecko a Nemecko pri Paríži bojuje za Rakúsko Uhorsko.

Berlínska tlač o našej armáde.

V súvis s tou správou, že pri Lembergu začala sa nová bitka, «Berliner Tageblatt» píše: Veľkú nespravodlivosť by sme boli zpáchali proti rakúsko-uhorskej armáde, keby sme vtedy, keď prišli chýry o dobrovoľnom vyprázdnení Lembergu, čo aj len za okamih boli pochybovali v energii správy armády našich spojencov. Nový útok rakúsko-uhorskej armády dovoľuje úfať, že ona postúpi napred a zvíťazí.

«Vossische Zeitung» rozvíňa, že z dosavadného mimoriadne šikovného vedenia rakúsko-uhorskej armády možno uzatvárať, že boj skončí sa s úplným výsledkom a rakúsko-uhorské zbrane zvíťazia.

Ruské kanóny vo Viedni.

V stredu, 8. sept. večer a vo štvrtok, 9. sept. ráno dovezli do Viedne asi 140 ruských kanónov, ktoré naše chrabré čaty ukoristili v bitke pri Krasniku. Jednu časť kanónov vystavili pred arsenálom, druhú časť postavili na jednotlivých živších miestach Viedne.

Bitka pri Polychne.

O bitke pri obci Polychne, v ktorej vyznačil sa zvlášte aj 71. a 72. regiment, novšie oznamujú nasledovne:

Pri Polychne po prvýkrát v nedeľu, 23.

augusta v pekný jasný, teplý deň stretli sme sa s nepriateľom. Naše predstráže natrafily na nepriateľa, začala sa strelba a tak sa rozvinula bitka. Za 5—6 hodín dva ruské regimenty 179. a 180. boli porazené a tri bataillony rozprášené. V tomto boji i ten najposlednejší infanterista bojoval s takou hrdinskosťou, s takou oduševnenosťou. v dáždi gúľ, s takou smrťou opovrhujúcou smelosťou prebýjal sa napred, že vedúci generáli s tým najväčším uznaním a obdivom hovoria o chrabrosti čiat pri Polychne.

Do nášho zajatia padlo asi 950 Rusov a na bojišti ostalo z nich asi 400—500 mŕtvých. Ostatní boli ranení, z dvoch ruských regimentov len málo sa zachránilo so životom.

Rusi do posledného okamihu vyvinuli veľkú strelbu. Tak padaly guľky akoby mak rozsypal, keď sme sa ale napriek ohnivej palbe na 50 krokov k nim sblížili a keď sme sa bajonettmi chceli vrhnúť na nich, vtedy do zeme zapichli svoje pušky a poddali sa.

Keď sme vtiahli do obce Polychna, bola plná Rusov. Strielali na nás zo stromov, na povalách domov ale mali strojové pušky a z tých pálili na nás a riedili naše rady. Podpálili sme domy a tam zhoreli aj s ich strojovými puškami.

Keď sa boj skončil a posadali sme si v ochranných jarkoch, aby sme si trochu oddýchli, plamene horiacej Polychny na červeno zbarvily oblohu a z domov ešte vždy strašne práskaly výstrely. Patróny, munícia, ktorú si Rusi nashromaždili na povalách, v ohni explodovala a zapríčinila strašnú smrť tých, ktorí na nás z úkrytov chceli páliť.

Bitka pri Polychne ako hrdinský čin našej armády zlatými literami bude zaznačená v histórii našej armády.

Bitka okolo Lembergu trvá.

Útočenie našich čiat na Rusov na haličskom bojišti vedie sa plnou silou s prajným výsledkom. Námetník šéfa generálneho štábu totiž oznamuje, že **útočenie našich čiat pomaly, ale iste napreduje**. Táto úradná zpráva je prajným príznakom, že okolo Lembergu dobre stojíme a že naša nádej vo víťazstve stáva sa vždy oprávnenejšou. Stojíme proti silnému nepriateľovi, napnutím sil pomaly mu-

síme napredovať, naša offenzíva ale poskytuje každú garanciu konečného zdaru.

Úradná zpráva zo severného bojišťa.

(Úradná zpráva. Vydaná 10. septembra večer.)
Bitka pri Lembergu vedie sa ďalej. **naše útočenie pomaly napreduje.**

Generálmajor Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu

Nemecký časopis o našej offenzíve.

Berlín, 12. septembra. «Nationalzeitung» s radosťou víta potešiteľné zprávy o započatí útoku rakúsko-uhorských čiat na Rusov, v ňom vidí vynikajúcu válečnú hodnotu a víťaznú bojovnosť rakúsko-uhorských čiat. Vynikajúce vlastnosti rakúsko-uhorských čiat od vypuknutia vojny úplne dokázali skvelé válečné skutky. Spomenutý časopis konečne uvádza úspechy, ktoré rakúsko-uhorské čaty docielili na bojišti a hovorí: Naši zbranní spojenci takto slávne kráčajú s našimi hrdinskými čatami.

Výsledok bitiek na severnom bojišti.

Úradná zpráva 13. sept. B. Tudósitó oznamuje: *Na lebergskom bojišti pozdĺž a južne grodeckej cesty, po päť dní trvajúcim krutom boji našim čatám pošastilo sa na zad odtisnúť nepriateľa, zajať 10.000 Rusov a ukoristiť početné kanóny.* Tento výsledok ale nebolo možno úplne využívať, pretože našemu pravému krídlu pri Ravaruske hrozí veľká nepriateľská presila a okrem toho veľké ruské sily tiahnu tak proti čatám Danklovým, ako aj na územie ležiace medzi týmito čatami a medzi bojišťom lebergským. Ohľadom na veľmi značnú presilu nepriateľa, za úspešné bolo držané, cez tri týždne takmer nepretržite hrdinsky bojujúce, naše voje shromaždiť na bezpečnejšom mieste a hotové držať ku ďalšiemu pokračovaniu.

Generálmajor Höfer,
mestodržiteľ náčelnika generálneho štábu.

Víťazstvo IV. vojenského sboru.

Kancellária M. Tudósitó oznamuje: V lebergskej bitke, o ktorej dnes 13. sept. podáva zprávu generálmajor Höffer, náčelník generálneho štábu, **zvlášte vyznačil sa sa IV. vojenský sbor, nielen že vždy hrdinsky**

napredoval, lež sám ukoristil 40 kanónov a zajať 5000 Rusov.

Nemecko-ruská vojna.

O vojne Nemecka proti Rusku podávame nasledujúce zprávy:

Veľká nemecko-ruská bitka.

Berlín, 9. septembra. Na tunajšej burse rozniesly sa chýry, že nemecké a ruské čaty od niekoľko dní v Ruskom Poľsku a vo východnom Prusku vedú tuhý boj.

Nemci v Radome

Krakovská «Nova Reforma» o obsadení Radoma oznamuje: Ruské čaty 20. augusta vyprázdnilo mesto Radom. Dňa 27. augusta Rusi sa vrátili, ale keď sa doočuli, že sa blížila spojené nemecké a rakúsko-uhorské čaty, vo veľkom neporiadku ušli z mesta. Ruská pechota zastala si od Radoma na 6 verst a keď sa blížila k nej jedna ruská jazdecká čata, v tom domnení, že ide nepriateľ, začala na jazdu prudko strieľať. Veľmi mnohí Rusi padli a boli ranení. Dňa 28. a 29. augusta Nemci obsadili mesto Radom a politických väzňov hneď pustili na slobodu.

V Rumunsku odzbrojení Rusi.

Viedeň, 9. septembra. Dľa bukurestskej zprávy po bitke pri Novosielici veľa ruských vojakov vkročilo na rumunské územie. Ruských vojakov v Rumunsku odzbrojili. Toto je potešiteľným dôkazom neutrálnosti Rumunska.

Nemecké lietadlo nad Petrohradom.

Viedeň, 9. septembra. «Deutsches Volksblatt» oznamuje z Berlina: Jeden nemecký lietací stroj zaletel nad Petrohrad a bez každej nehody obletel mesto. Veliteľ lietacieho stroja na ulice Petrohradu hádzal nemecké noviny a cedule, ktoré oznamovali nemecké a rakúsko-uhorské víťazstvá na rozličných bojištiach. Z jednej kasárne zo strojovej pušky strieľali na lietadlo, ktoré nato rýchle pokračovalo v svojej ceste a bez urazenia vrátilo sa ku nemeckým čatám.

Porážka ruského gardového pluku.

Berlin, 10. septembra. Wolffova agentúra oznamuje z Breslavy: Tunajšie námestné hlavné vojenské veliteľstvo oznamuje: Náš sliezsky landvehr 8. septembra po víťaznej bitke zajal sedemnást dôstojníkov a tisíc mužov z ruskej gardy a tretieho kozáckeho gardového pluku.

Veľké víťazstvo Nemcov nad Rusmi.

Berlin, 11. septembra. Veľký generálny štáb sdeluje: Východná armáda generála Hindenburga porazila ešte na území Pruska združujúce sa ľavé krídlo ruskej armády a s týmto prekliesnila cestu pre svoje čaty do chrbta nepriateľskej vojenskej sily. Nepriateľ sa vzdal boja a úplne reteriruje. Východná armáda v severovýchodnom smere ku rieke Njemen prenasleduje nepriateľa.

Generálny kvartier-majster *Stein*.

Novšia porážka Rusov vo Východnom Prusku

Berlin, 12. septembra. (Uhorská Telegrafická Kancelária.) Wolffova agentúra oznamuje: Veľký generálny štáb sdeluje: 22. (finnský) vojenský sbor urobil pokus, aby od Lycku zamiešal sa do bojov vo Východnom Prusku, ale pri Lycku utrpel porážku.

Tento potešiteľný chýr oznamujú úradne z Východného Pruska, kde — ako sme už sdelili — Nemci znova porazili a rozohnali shromadené ruské čaty a generál Hindenburg ženie ich ku rieke Njemen. Minulý týždeň ruské zprávy o všeličom hovorily, len o ruskej pri Mazurských jazerách porazenej armáde mlčaly. Teraz vysvitla príčina mlčania Rusov. Generál Hindenburg, na čiare Ortelsburg — Neudenburg poraziac Rusov, začal, ich prenasledovať. Porazená ruská armáda chcúť nemecké sily odvrátiť od našich v južnom Rusku Poľsku bojujúcich armád, nereterirovala v smere ku Rusku, na juhovýchod a na východ, lež sa chcela spojiť s ruskými vojenskými silami, stojacimi pri Insterburgu, teda viac na sever. Preto neutekala na juhovýchod, lež na severovýchod. Generál Hindenburg ale Rusov energične prenasledoval a keď teraz porazil aj ľavé krídlo ruskej armády, nachodiace sa na území medzi Johannsburgom a Lyckom, Rusi prinú-

tení sú vypratať sa i zo severnej časte Východného Pruska a ďalej reterirovať ku rieke Njemen.

Táto porážka ruskej severnej armády na naše útočenie okolo Lembergu môže len výhodne vplývať.

Význam víťazstva generála Hindenburga.

Berlin, 12. septembra. «Deutsche Tageszeitung» o význame veľkých úspechov, ktoré generál Hindenburg docielil na pruskej hranici, píše nasledovné: Že Rennenkampf, vodca ruskej armády chcel vyhnúť rozhodujúcej srážke, to sa dalo očakávať. Aj ho bolo ťažko prinútiť, aby sa pustil do rozhodujúcej bitky a akonáhle ľavé krídlo jeho armády pocitilo prudkosť nemeckého útočenia, náhle sa vzdal svojej pozície, aby neprišlo ku druhému Tannenbergu. (Tu totiž Nemci na hlavu porazili Rusov.) Že na kolko sa podarí jednotlivé časte jeho reterirujúcej armády počas cúvania ku boju prinútiť, to ukážu najbližšie dni. Na každý pád rátať možno, že Rusi nebudú vstave previesť celú svoju armádu na druhý breh rieky Njemen. *Naše víťazstvo má na každý pád ten výsledok, že takrečeno každý ruský vojak vypratal sa z územia Pruska a generál Hindenburg takto stal sa osloboditeľom Východného Pruska.*

Nemecký cisár generálovi Hindenburgovi.

Berlinský «Lokalanzeiger» sdeluje telegramm cisára Vilhelma, ktorý poslal generálovi Hindenburgovi, keď sa dozvedel o porazení ruskej armády. Cisár vyslovil svoju veľkú radosť nad víťazstvom a vyblasuje, že hrdinský válečný skutok, ktorý v histórii takmer páru nemá, generálovi a jeho čatám na večné časy zabezpečuje nehnúcu slávu že s *Božou pomocou na veky oslobodil milovanú vlasť od nepriateľa.*

Vojna proti Srbom a Černohorcom.

Zničenie timockej divízie.

O veľkom víťazstve, ktoré naše hrdinské čaty 5. a 6. septembra dosiahly nad Srbmi v predošlom čísle podaly sme len krátku zprávu, včul ale o tomto veľavýznamnom víťazstve a o úplnom zničení celej timockej divízie, na ktorú vždy veľmi pýšni boli Srbi, uvádzame nasledujúce podrobnosti:

V sobotu v noci, z 5. na 6. septembra asi 16.000 Srbov prešlo cez Sávu, aby zaiste na ruský rozkaz znepokojovali naše vojsko. V Srbsku už od pár dní rozširovali chýr, a tento aj srbské hlavné veliteľstvo potvrdilo, že vraj ruské a francúzske čaty zaujaly Berlin, že sú ruské čaty už len na pár kilometrov od Viedne a nemecký cisár že sa vraj v rozhorčenosti zastrelil. K týmto chýrom dokladaly ešte aj to, že na brehoch Sávy my nemáme vojska a že celú túto hranicu stráži len niekoľko landšturmových plukov. Srbskí zajatí oficieri, ktorých 9. septembra cez Budapešť viezli do Ostrihoma, aj to povedali, že Rusko posúrilo Srbov, aby vstúpili do offensívy, aby začali útočiť a aby takto zdržali tam väčšiu časť rakúsko-uhorskej armády.

Veliteľstvo srbskej armády poslalo do boja povestnú a pre svoju zdivočelosť známu timockú divíziu tým cieľom, aby cez Sávu na viac miestach vtrhli k nám. Srbi rákali na to, že takto vzbudia to domnenie, že tu útočí hlavná srbská sila a že naše veliteľstvo ta zavolá jednu časť bosenských sborov, v ktorom páde srbská hlavná sila bola by tiahla ku Drine a bola by vnikla do Bosny. Tedy čo sa babe chcelo, to sa babe snilo. Tento plán srbského hlavného veliteľstva ale skončil sa so strašnou porážkou.

V noci zo soboty na nedeľu pri Jaraku, Klenaku, Progare, Mitrovici a Kupinove menšie čaty Srbov prešli cez Sávu a napadly naše predstráže. Naše čaty na rozkaz veliteľstva pripustily Srbov na náš breh, lebo ich chcely obkolesiť. Srbi na člnoch, obrnených ocelovým pancierom, na kompách a na niektorých miestach pešo prebrodiac 90 centimetrov hlbokú vodu, prešli na náš breh. Krom toho naskutku spravili dva mosty; jeden pri Mitrovici, druhý oproti Jakovu pri Ostražnici. Zo srbskej Mitrovice najprv prešlo dvestopäťdesiat komitáčov do uhorskej Mitrovice, týchto naskutku cele v tichosti naši zčiasťky dorúbali, zčiasťky zajali.

U každého z nich našli príručnú bombu a ekrazit.

Naše veliteľstvo svoje čaty spojilo medzi Mitrovicou a Jarakom, kdežto Srbi v jarkoch, ktoré sama príroda narobila a v tých kanáloch, ktoré počas odvodňovacích prác narobili, zaujali posície. Naše delostrelectvo z týchto krytých posícií onedlho Srbov vyprášilo, pechota

ich ale obkolesila a celú timockú divíziu tiskla späť ku Sáve. Na toto chýrna divisia začala divo utekať a niekoľko tisíc Srbov zahynulo v Sáve, lebo v strachu poskákali do rieky, zčiasťky z mostov popadali do Sávy, ponevác mosty naši delostrelci rozstrieľali.

Na bojišti padlo vyše dvetisíc Srbov a nepočítne mnoho je tých, ktorí sa v Sáve uiočili. 5000 bojovníkov chýrnyej timockej divisie sme zajali a ukoristili sme dve zástavy, štyri kanóny, desať strojových pušiek a mimo toho veľmi mnoho munice.

Srbský hlavný vojenský stán.

Bukurešť, 9. septembra. Rímsky telegramm oznamuje, že srbský generálny štáb svoj hlavný vojenský stán z Kragujevacu preložil do Valjeva.

Srbský generál v Čiernej Hore.

Rím, 9. septembra. (Budapesti Tudósító.) «Agence Italien» oznamuje, že srbský generál Jankovič s dvoma srbskými generálmi prišiel do Čiernej Hory, aby viedol srbsko-černohorskú kooperáciu.

Bulhari o porážke Srbov.

Na južnom bojišti po skvelom víťazstve našich čiat pri Mitrovici, poľahke po veľkej porážke timockej divisie významnejšia udalosť sa neudala. Že nakoľko veľavýznamné bolo toto víťazstvo, to nielen u nás, lež i v Bulharsku konštatujú. Sofijská «Politika» píše o vojenskej katastrofe Srbska a hovorí, že záhuba timockej divisie, o ktorej každý Srb len s najväčšou pýchou hovoril, znamená zároveň i záhubu offensívnych pokusov Srbska. Dľa mienky časopisu «Kambana» po tomto ukrutnom poučení Srbi v Niši definitívne prestanú rozširovať bájky o víťaznej vojne proti Rakúsko-Uhorsku.

Boje pozdĺž južnej hranice.

«Budapesti Tudósító» na príslušnom mieste splnomocnili vyhlásiť nasledovné: Srázky, ktoré sa pred niekoľkými dňami začaly na južnej hranici krajiny, ešte sa neskončili. Jednotlivé srbské čaty na viac bodoch prekročily hranicu, čo prirodzene vyvolalo nespokojnosť medzi obyvateľstvom patričných pohraničných krajov. V dnešnom stave válečných

operácií nemožno podať žiadnu obširnu zprávu, samo sebou rozumie sa ale, že celá akcia nemá veľkého významu a k obavám niet žiadnej príčiny.

Naše čaty prešli cez Drinu.

(Úradná zpráva. Vydaná 10. septembra večer.) Z juhovýchodného bojišťa prichodiace chýry poukazujú na to, že medzi čím sme my prešli cez Drinu, jednotlivé časte srbskej armády vtrhly do Sriemu, kde sa odrazenie útoku započalo.

Generálmajor Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Tá okolnosť, že jednotlivé srbské čaty vtrhly do niekoľkých obcí Slavonie, popri veľkej bitke, ktorá sa vedie okolo Lembergu, nemá vážnejšieho významu. Srbské čaty vtrhnutím do Sriemu samy zpečatily svoj osud, ktorý bude bezpochybne ten istý ako osud timockej divisie; srbské čaty budú na hlavu porazené.

Povstanie Albáncov proti Srbom.

Carihrad, 12. septembra. «Jeune Turc» oznamuje zo Saloník: Albánci na celej čiare napredujú proti Srbom. Na okolí Dibry Albánci zajali jeden bataillon regulárneho srbského vojska a ukoristili jeden kanón, ako aj veľa municie. Na okolí Skutara Malissori zaujali viac dôležitých posícií. Pod vedením Isu Boljetinaca trit tisíc Albáncov vťahlo na Kosovo pole. Srbské posádky nie sú vstave odporovať Albáncom a všade im vyhýbajú.

Nemecko-francúzska vojna.

Bitky na okolí Paríža.

Do Ríma prišli zprávy, že od pondelka rána v Paríži už počuť dunenie kanónov. V meste tak dobre počuť každý výstrel z kanóna, ako keby nepriateľské batterie byly už pred vonkajšími pevnosťami Paríža. V meste panuje neopísateľný strach.

Z Paríža cez Kopenhágu berlinskému časopisu «Lokalanzeiger» oznamujú, že neďaleko od Paríža na východ stojí veľká bitka. Dľa chýry do bitky proti Nemcom tiahly spojené francúzske a anglické čaty.

Z Münchenu zase oznamujú, že od Meauxa

na 25 kilometrov východne od Paríža, z výstrela na výstrel počuť dunenie kanónov.

Dľa iných zprávy aj od Paríža na sever vedie sa prudká bitka.

Nemci nezadržateľne napredujú k Parížu.

Vojenský zpravodajca londýnskeho časopisu «Daily News» oznamuje, že Nemci nezadržateľne, rýchlosťou blesku postupujú ku Parížu. Kade len idú, francúzske obyvateľstvo hromadne uteká. Keď sa poltucta nemeckých jazdcov blíži ku daktorej francúzskej obci, to už postačí, aby ľud ušiel z dedín.

Paríž do nekonečna budú brániť.

Z Rotterdamu oznamujú: Generál Gallieni, vojenský gubernátor Paríža k vojsku a k obyvateľstvu Paríža vydal nasledovný ohlas:

Vláda francúzskej republiky opustila Paríž, aby domobranu účinlivejšie mohla organizovať. Dostal som rozkaz, aby som Paríž voči nemeckej presile obránil. Tento rozkaz do nekonečna budem plniť.

Neprestajné boje.

«Kölnische Zeitung» píše o udalostiach na francúzskom bojišti rozvíja, že od 23. augusta do 2. septembra boje bezprestajne trvaly. Angličania dľa najnovšieho ustálenia v dôstojníkoch a obecných vojakoch utratili 15.000 mužov.

Zeppelinovská vzducholod' nad Parížom.

Dľa švajciarskych zprávy nad Parížom v utorok zase sa zjavila jedna Zeppelinovská vzducholod'. Všetka ostražitosť francúzskych lietadiel bola marná, lebo vzducholodi podarilo sa obleteť Paríž. Vzducholod' shodila 12 bombí, ktoré na šesť miestach zapríčinily veľkú hmotnú škodu. Dľa chýry aj viac ľudí zomrelo. Jedna bomba padla v bezprostrednej blízkosti paloty Elysée. Zeppelinovská vzducholod' krem toho pre parížske obyvateľstvo shodila zprávy o novších udalostiach na bojišti. Ačkoľvek francúzske lietadlá pribraly sa ku prenasledovaniu vzducholode, tejto sa preda podarilo po obletení Paríža vrátiť sa do tej šopy, z ktorej sa vydala na cestu.

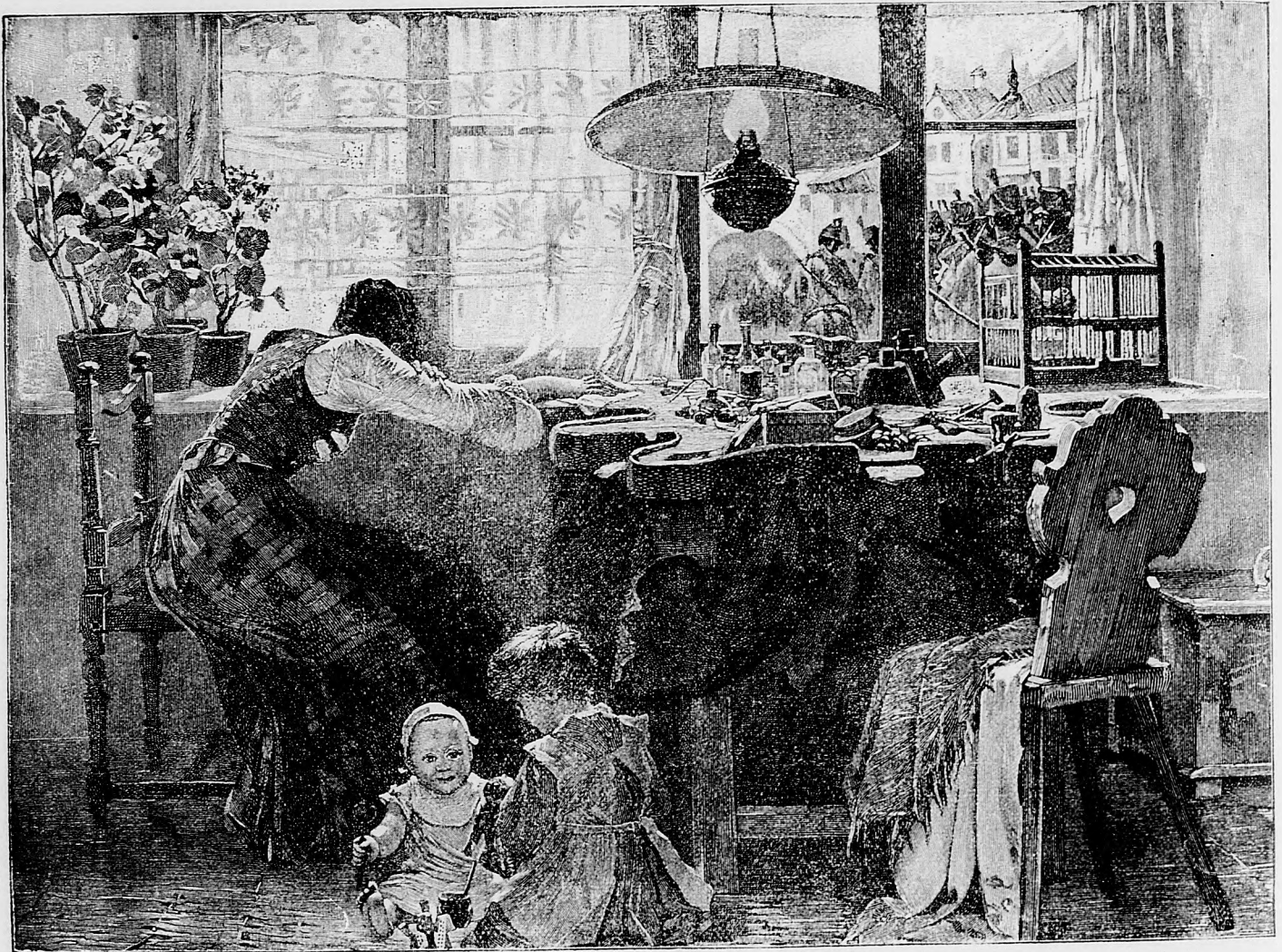
Nemecko-francúzska bitka.

Uhorská Telegrafická Kancellária oznamuje z Berlína: Veľký generálny štáb sdeľuje z 10. septembra:

Naše pri rieke Marne a za riekou Marne počas prenasledovania nepriateľa napred postúpené čaty od Paríža na východ z Paríža a medzi Meauxom a Montmirailom napadol nepriateľ v presile. Naše čaty v ťažkom dva dni

Skvelé víťazstvo Nemcov pri Verdune.

Pozde v noci Uhorská Telegrafická Kancellária oznámila z Berlína: Veľký generálny štáb sdeľuje: Dedič nemeckého trónu so svojou armádou zaujal opevnenú nepriateľskú posíciu, ležiacu od Verduna na juhozápad. Jednotlivé časte armády napadly od Verduna na juh ležiace záverečné pevnosti. Pevnosti od stredy bombarduje ťažké delostrelectvo.

Rodina narukovaného.

trvajúcim zápase zadržaly nepriateľa, ba docielily aj úspechy. Keď oznámili bliženie sa nových, silných nepriateľských čiat, Nemci toto krídlo odtiahli. Nepriateľ nenasledoval uľahujúce sa čaty. V týchto bojoch, **nemecké čaty ukoristily 50 kanónov a zajaly niekoľko tisíc nepriateľských vojakov.**

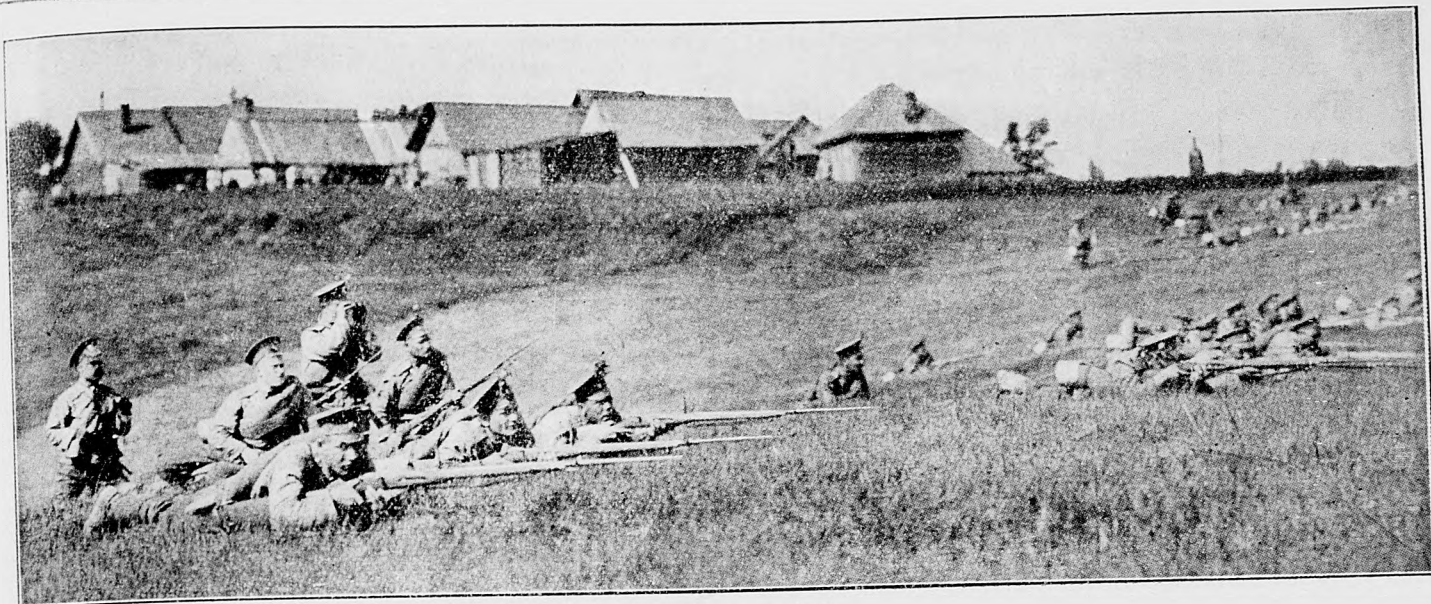
Čaty od Verduna na západ ešte vždy bojujú. V Lotharingii a vo Vogézoch polozenie je nezmenené.

Generálny kvartier-majster *Stein*.

Syn nemeckého cisára ranený.

(Úradná zpráva z Berlína.) Pruský princ Joachim, syn nemeckého cisára dňa 9. septembra bol ranený výstrelom šrapnela. Guľa vrazila mu do hornej časte pravého stehna, ale koš neranila. Princ na bojovnej linii konal službu ordinančného dôstojníka.

Raneného princa odviezli do najbližšej nemocnice.

Ruská pechota v ohni.

Boje okolo Paríža.

Berlin, 11. septembra. «Züricher Zeitung»-u oznamujú z Paríža : Pri vonkajších pevnostiach sú každý deň bitky so zamieňavým šťastím. Horúčosť je neznesiteľná. Od Paríža na východ husto chodia vojenské vlaky s anglickými pešími čatami. Francúzi podpálili utešenú horu v Compiègne, aby nemecké čaty vypúdili ztadiaľ.

V Paríži čakajú obliehanie.

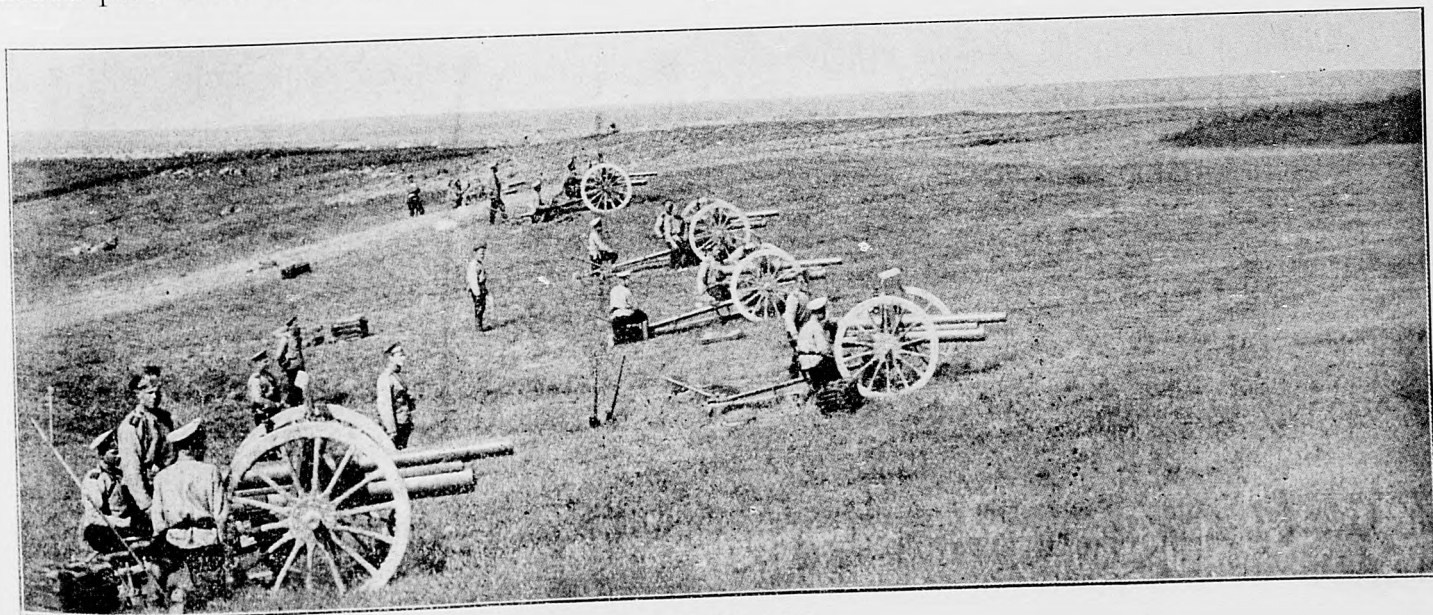
«Kölnische Zeitung»-u oznamujú cez Holandsko, že v Paríži na isto očakávajú dobíjanie, ale za vytvorené považujú, aby v Paríži nastal taky hlad ako počas obliehania r. 1870. Paríž sa len z ulice na ulicu poddá, Francúzi každú piadť zeme budú brániť.

Nová assentírka vo Francúzsku.

Bordeaux, 11. septembra. Havasova agencia oznamuje : Na ministerskej porade minister vojny Millerand predsedovi Poincaré-ovi cieľom podpísania predostrel nariadenie, v smysle ktorého na supravisite prepustení alebo za nesúcich uznani mladíci znova sa musia podrobiť lekárske mu preskúmaniu. Tých, ktorých na tejto assentírke uznajú za schopných na vojenskú službu, hned vycvičia.

Medzi Parížom a Londýnom spojenie je pretrhnuté.

Berlin, 11. septembra. Bezdrótové telegrafické spojenie medzi Parížom a Londýnom podarilo sa použiť na nemecké ciele. Bezdrótové telegramy Eiffelovskej veže zachytávajú v

Ruskí delostrelci.

nemeckem tábore. Bezprostredné drôtové telegrafové spojenie medzi Parížom a Londýnom je už od 3. septembra preťaťé.

Francúzsko urazilo neutralitu Švajciarska.

«Luzerner Tagblatt» vyzýva švajciarske federatívne vrchnosti, aby sa ohradzovaly proti urazeniu neutrálnosti zo strany Francúzska. Vo Francúzsku totiž 1500 Švajciarov prinútili ku aktívnej vojenskej službe, krom toho robia na nich mravný nátlak, nakoľko sa im pohrozili, že v protivnom páde ich vyženú z Francúzska alebo ináč ich zničia.

Bitky okolo Paríža.

Talianske časopisy dostaly z Paríža telegramy o bitkách, ktoré sa začaly na okolí hlavného mesta Francúzska. Dľa týchto správ veľká bitka je v plnom prúde, Paríž brániaca armáda zúfale bojuje v neznesiteľnej horúčosti. Hlavné veliteľstvo francúzskej armády vydalo úradné zprávy o jednotlivých nepatrných úspechoch francúzskej armády. Obecenstvo vo Francúzsku odkázané je na tieto úradné zprávy, ináč nič sa nemôže dozvedeť o udalostiach, ktoré sa teraz pred bránami Paríža odohrávajú. Sám Paríž s napnutím síl sa chystá ku obliehaniu.

Nemecká jazda v Troyesi.

Berlin, 12. septembra. «Vossische Zeitung» cez Rotterdam dostal chýr, že nemecká jazda už vtiahla do mesta Troyes ležiaceho pri rieke Sajne.

Anglická a francúzska zpráva z bojišťa.

Dľa úradných anglických a francúzskych správ, ktoré prišli do Rotterdamu, nemecké pravé krídlo utiahlo sa za rieky Petit Morin a Marne. V centre bitka vedie sa so zamieňavým šťastím. Nemecké ľavé krídlo vždy na menší priestor je odtisknuté v smere Rheimsu. Bitka už dva dni trvá.

Francúzsko viac nedostane africké čaty.

Talianske telegramy oznamujú, že dľa správ v Marseillesi vychodiacich časopisov z Afriky viac už nedovezu do Francúzska vojsko, lebo v Marokku povstanie sa zo dňa na deň šíri.

Ztraty Francúzov na severe.

Z Londýna oznamujú, že ztraty Francúzov na severnej hranici šacujú na 80.000 hláv. Dľa berlinskej zprávy Francúzi a Angličania v bojoch s Nemcami dosiaľ utratili 72.000 mužov.

Nemecko-anglická vojna. Odhalenie Anglicka a Belgicka.

Kancellár nemeckej ríše Bethmann-Hollweg pre americkú verejnú mienku napísal informáciu, v ktorej pokojamilovnosť cisára Vilhelma a podvodnosť Anglicka presvedčivými slovami nastiňuje. Anglicko rado si zahráva na obrancu slobody a práva, medzitým ale podáva si ruku s Ruskom, zastupiteľom najstrašnejšieho despotizmu, s tou krajinou, ktorá nepozná slobodu a ktorá slobodu národov a jednotlivcov nohami šliape. Anglicko začína nahliadať, že sa prerátalo a že Nemecko stane sa pánom nad svojimi nepriateľmi. Preto sa neštíti škodiť Nemecku na jeho koloniách a na obchodnom poli, Japonsko štvie na lúpežnícku vojnu proti Kiaočau a nehaňbí sa afrických černochovo poštvať k bojom proti nemeckým kolonistom. Konečne nehaňbí sa zaplaviť tlač cigáňstvami o ukrutnostiach Nemcov. Konečné víťazstvo a pravdu Nemcov nebudú síce vstave zatemniť ani najväčšie cigáňstva — píše ríšsky kancellár — ale za potrebné uznáva, aby Uniu už teraz presvedčil o beštiálnosti anglického vedenia vojny a síce nielen slovami, lež aj dôkazmi. Ríšsky kancellár v pôvodnom obalení pripojil ku svojmu osvedčeniu takzvané «dum-dum» guľe, ktoré Angličania a Francúzi upotrebujú proti Nemcom.

Obava Angličanov.

Berlin, 11. septembra. Dľa londýnskej zprávy časopis «Times» veľmi sa obáva preto, že Nemci obsadia francúzske pobrežie a zo zaokrytia 42 centimetrových kanónov nemecké válečné lode a vzducholode napadnú Anglicko. Preto časopis radí, aby anglické čaty vytiahli z Francúzska a radšej v Nemecku ich vyložili na breh, čím by z francúzskeho bojišťa bolo odtiahnuté aspoň polmilliona nemeckých vojakov.

Z Kanady Anglicko nemôže dostať pomoc.

New-York, 11. septembra. Na nariadenie federatívnej vlády ozbrojené pomocné čaty, ktoré z Kanady chcely sa previezť do Anglicka, prekazili v tom, aby vysadly na loď. Predseda Wilson osobne sdelil kanadskej vláde, že neutralnosť Unie zakazuje, aby z naverbovaných kanadských vojakov čo aj len jeden vydal sa na cestu. Angličania z Kanady čakali asi 100.000 dobrovoľníkov.

30.000 anglických zajatcov.

München, 11. septembra. Dľa spoľahlivých súkromných zpráv počas zaujatia Maubeuge spolu s vojskom, ktoré bránilo pevnosť, poddalo sa Nemcom aj 30.000 Angličanov.

Vytrezvenie Anglicka.

Bývalý štátny sekretár anglického ministerstva výučby Trevelyan napísal svojim voličom list, v ktorom pre vojnu veľmi prudko napáda vládu. Rozhodne zazlieva, že Anglicko stalo si do bojovného šíku v záujme Ruska, ktoré svojimi divými hordami útočí na západnú civilizáciu. Anglicko bolo by si smelo zastáť len ku jednej strane, ku pokoju.

Liberálny anglický časopis «Nation» prináša veľmi obsírnny a dôkladný článok o vojne a prichádza k tomu výsledku, že Anglicko vojnu začalo bez každej príčiny, napriek pravde a právu; že Anglicko by nikdy nebolo vypovedalo vojnu Francúzsku, keby francúzske čaty boly vtiahly do Belgicka; že nemecká ríša sa vždy lojálne chovala oproti Anglicku a že Anglicko len carismu a ruskému militarismu chce osožiť.

Povstanie mohamedánov proti anglickému jarmu

Carhrad, 12. septembra. Dľa sem prišlých rozličných zpráv dávno pripravené povstanie mohamedánov v Indii a v Egypte už vypuklo. Povstanie v Alexandrii a v Kaire nabýva vždy väčších rozmerov. Časopisy podávajú zprávy o krvavých vzburách vo vnútri Egypta.

Vojna na mori.

V Athénach rozhodne hovoria, že veľký anglický križiak Varrrior na Adriatickom mori

pozdĺž černoehorského pobrežia natrafil na mínu a utonul. Na brehoch Čiernej Hory našli mrtvoly veľa anglických matrózov.

«Lokalanzeiger» oznamuje z Rotterdamu, že od anglického pobrežia v diaľke 300 míľ zase dve anglické válečné lode narazily na míny a utonuly. Jedna bola korveta «Speedy».

Reuterova agencia oznamuje, že z troch križiakov a štyroch torpedových lodí pozostávajúca nemecká flotta na Severnom mori zajala 15, rybami naložených anglických rybárskych lodí a spolu s mužstvom zaviezla ich do Wilhelmshafenu.

Anglická a francúzska flotta na Adriatickom mori.

Rím, 11. septembra. Dľa sem prišlých zpráv dve rakúsko-uhorské torpedové lode konaly výskumnú cestu pri Cartucane, kde leží anglická a francúzska flotta. Štyri nepriateľské križiaky prenasledovali torpedové lode, ktoré sa šťastlivo vrátili do Póly. Dunenie kanónov bolo počuť až po samú Anconu.

Utopená loď.

Berlínska Wolffova agencia oznamuje: Dľa zprávy londýnskeho admirálu paroloď «Oceanic», ktorú vystrojili čo pomocný križiak a ktorá bola vlasnosťou spoločnosti «White Star», na okolí severného pobrežia Škótska sa ztroskotala. Paroloď zahynula, kdežto celý dôstojnícky sbor a mužstvo zachránili.

Paroloď «Oceanic» bola jednou z najväčších a najrýchlejších anglických lodí a bola práve tak vystavená, ako paroloď «Titanic», ktorá 15. apríla r. 1912. utonula s 1500 cestovateľmi.

Angličania sú netrpezliví.

Viedeň, 11. septembra. «Giornale d'Italia» oznamuje z Londýna: Anglický ľud cíti sa veľmi sklamaným pre nečinnosť anglickej flotty. Vždy viac a viac žiadajú, aby anglická flotta napadla nemeckú flottu. Túto nepokojnosť budí zvlášte tá okolnosť, že viac nemeckým torpedovým loďam opätovne sa podarilo preraziť anglickú blokádu a vniknúť až po samé anglické pobrežie.

Nemci v Čingtaue pevne stoja.

Berlin, 12. septembra. Americké časopisy oznamujú zo Šanghaju, že zaujatie dobre opevneného Čingtaua pre japonskú flottu bude veľmi ťažkou úlohou. Japonci aj 100.000 ľudí utratia, kým dosiahnu svoj cieľ. 7000 hláv počítajúca posádka Čingtaua je odhodlaná do posledného dychu a do poslednej kvapky krvi bojovať. V posledné 3 týždne 40.000 Číňanov denne za 18 hodín pracovalo na opevneniach, Na okolí celého mesta sú míny a mesto je obohnané drôtovým plotom. Posádka na 4 mesiace má hojne potravín a munície.

Nemci bombardujú japonskú flottu.

«Agence Italienne» oznamuje z Londýna, že kanóny pevností Kiaoču začaly bombardovať japonskú flottu. Flotta vraj nebola poškodená.

Balkánske štáty a vojna.

Turci prichystaní čakajú Rusov.

Z Carihradu úradne oznamujú: Keď sa zistilo, že Turecku z ruskej strany hrozí nebezpečenie, správa tureckej armády naskutku nariadila opravenie erzerumských pevností. S prácami sú celkom hotoví a v Erzerume koncentrované čaty každý prípadný pokus Rusov pripravené čakajú. Vodcom v Erzerume koncentrovaných čiat je generál Liman, ku štábu ktorého pridelené je ešte 15 nemeckých dôstojníkov.

Opovnenie Bukurešti.

»Neues Wiener Journal« oznamuje z Bukurešti: Rumunská vláda uzavrela, že hlavné mesto z východnej strany v kruhu 50, 80 a 100 kilometrov širokom obkolesí trojitou ochrannou čiarou. Ochranné práce už najbližšie započnú.

Najnovšie zprávy.

Vyznačenie arcikniežaťa Fridricha.

Vilhelm II., nemecký cisár, hlavnému veliteľovi rakúsko-uhorskej armády arcikniežaťu Fridrichovi udelil vyznačenie veľkého železného kríža I. a II. triedy. (B. T.)

41.000 zajatcov, 300 kanónov.

Viedeň, 14. septembra. Vojenský zpravodajca novín «Morgen» oznamuje, že naše čaty v krutých bojoch cez tri týždne skoro bezprestajne trvajúcich, nielen že všade zmužile útočili proti nepriateľovi, lež zajali 41.000 Rusov a ukoristili 300 kanónov. Netrpí otázky, že ztraty nepriateľa sú omnoho väčšie, ako naše. (B. T.) Na južnom bojišti ale zajali sme dosiaľ 8000 Srbov.

Čaty Dankla a Auffenberga spojily sa s hlavnou armádou.

Viedeň, 14. septembra. Novín «Zeit» vojenský zpravodajca z hlavného stánu sdeľuje nasledovne: Naše čaty v najväčšom poriadku zaujali nové opevnené pozície bez toho, že by ich v tom bol prekážal umorený nepriateľ. Do nových pozícií vťahy zo strategických príčin a v povedomí vydobitého víťazstva. Vzaly so sebou viac ako desaťtisíc zajatcov a vyše 80 ukoristených kanónov. Nálada našich čiat vzdor zlého počasia je znamenitá. Čaty Dankla a Auffenberga spojily sa s hlavnou armádou. (B. T.) V týchto čatách víťazne bojujú i naši Slováci, ktorí patria ku 5. a 6-mu vojenskému sboru.

Hrozná porážka Rusov pri mazurských jazerách.

Berlin, 15. septembra. Generál Hindenburg sdeľuje, že II., III. a XX. ruský vojenský sbor, dve divisie a 5 jazdeckých brigád pri mazurských jazerách celkom sú zničené a XXII., III. a VI. sibírske vojenské sbory utrpely hroznú porážku. Nemecké čaty zbily Rusov na celej čiare, (B. T.)

Svätý Otec Pápež Benedik XV. za pokoj.

Noviny «Osservatore Romano» uverejnili prvú encykliku Pápeža Benedika XV., v ktorej sv. Otec predovšetkým vyzdvihuje, že nepochybuje v tom, že Božská prozreteľnosť, ktorá ho vyznačila takou ťažkou hodnosťou, dá mu aj vytrvalosť a potrebnú silu, aby mohol plniť svoju veľkú úlohu.

Svätý Otec potom poukazuje na to, že bo strašná vojna naplňuje hrúzou a obavou, lebo vidí, že najväčšiu časť Európy pod hrúzou ohňa a boja kresťanská krv barví na červeno.

Svojimi otcovskými citami objíma každé dieťa cirkvi. Nechce premeškať, aby urobil pokus ku zrýchleniu skončenia nešťastia. Práve tak, ako Pápež Pius X., aj on odporúča každému dieťaťu cirkvi, zvlášte tým, ktorí boli účastní vo sviatosti krstu, aby so svojimi vzdychnutiami obrátili sa k Bohu, aby sa vojna skončila.

Encyklika končí sa takto:

Z hlbín srdca prosíme tých, ktorí spravujú národy, aby všetci zastavili svoje nespávanie v prospech ľudskej spoločnosti. Nech si pomyslia na to, že aj tak veľa smútku a biedy sprevádza život smrteľníkov a neni potrebné, aby ešte viac biedy a smútku nakopili na nich. Nech nahliadnu, že už bolo dosť z kynoživého diela a vyliatej krvi a nech sa ponáhľajú započat vyjednávanie o pokoj a podať si pravicu pokoja. V tomto páde obdržia najväčšie požehnanie Boha pre seba a pre svoje národy. S týmto zároveň urobia túžobne želanie a ochotnú službu aj pápežovi, ktorému vo vykonávaní jeho apoštolského miestodržiteľstva veľké zápletky, zapričínajú nemalé ťažkosti. Encyklika je vydaná 8. septembra.

Svätý Otec v súvisi s touto encyklikou, dľa rímskych správ, cestou pápežskej diplomacie vládam vojnu vedúcich štátov predostrel návrh, aby cieľom zastavenia vojny, svolali konferenciu pokoja alebo volený súd. «Tribuna» oznamuje ešte, že svätý Otec kardinál Ameteva, Andriena, Bourneva, Merciera, Piffa a Csernocha na audiencii, na ktorej sa pred odchodom z Ríma odobrili od neho, údajne poveril s tou missiou, aby u svojich vlád pripravili pôdu ku vyjednávaniu o pokoj a o tomto aby mu podali zpravu. Medzi tým pápežská diplomacia v Rakúsko-Uhorsku, v Bavorsku a v Belgicku účinkuje tiež v podobnom duchu. Neni vytvorené, že new-yorský pápežský delegát zároveň dostal poverenie, aby u predsedu. Sp. Št. urobil dôverný krok v otázke voleného súdu.

Zakročenie predsedu Wilsona.

Dľa parížskej zprávy, Wilson predseda Sp. Štátov, nemeckého veľvyslanca Bernsdorfa a senátora Oskara Krausa, člena hágskeho výboru pokoja, dal k sebe zavolať, aby sa poradil s nimi o výhladoch jeho zakročenia v eurupskej vojne. Výhlady na zdar sú prirodzene slabé.

Pomocná akcia na vidieku.

V meste Zvolene cieľom podporovania rodín vojakov narukovaných zavedená akcia doteraz priniesla 5000 korún. Z príležitosti výročitej pamiatky narodenia jeho veličenstva kráľa vydržiavaný vojenský deň na tento cieľ priniesol 436 korún. Mestskí úradníci ku podpore rodín narukovaných vojopovinných na celý čas vojny venovali jedno procento svojho platu. Pre ranených, ktorých umiestiť majú v meste, domoveň zariadi mesto. Občiansky kruh svoje miestnosti pretvoril ku prijatiu ranených. Dielňa Unio prijala na seba opatrovanie 40 ranených.

Zo Spiša oznamujú, že úradníci mesta Levoče na čas vojny zriekli sa jedného procenta svojho úradníckeho platu na ciele Červeného Kríža a na podporu rodín narukovaných; podobne urobili i kézmarkskí štátni úradníci, ako aj novovesskí stoliční a štátni úradníci. Mesto Levoča pre ranených sriadi 50 postiel.

V Kézmarku na podporu rodín narukovaných do teraz sossbierali 6000 korún. Kézmarská filiálka Červeného Kríža vzala na seba opatrovanie 400, pani Karolová Weinová 50 a mesto 64 ranených; potrebné zariadenie darovali obyvatelia mesta. Vyučených opatrovníkov a opatrovníčiek je 90. Do kézmarskej detskej útulne chodí 139 detí, ktoré každý deň zdarma dostanú mlieko. Vo vojenský deň kézmarské panie sossbieraly na válečné ciele 400 korún.

V Novej Vsi na sbierajúcom hárku výboru, pomáhajúceho rodiny do vojny narukovaných, cieľom zopatrovania s potravou, dovedna sossbieralo sa 6967 korún, ku ktorému obnosu novovesský katolícky ženský spolok prispel s 597 korunami. Novovesské veľkodušné panie hneď na prvé vyzvanie pre novovesskú vojenskú nemocnicu dali 116 vankúšov.

Obecenstvo mesta Vlchy sriadilo nemocnicu pre 20 ranených; na opatrovanie ranených a na podporu rodina na vojnu narukovaných vojakov sossbieralo sa po meste 1500 korún.

Vo Veľkom Slavkove na podporu rodín narukovaných sossbieralo sa 750 korún; mesto Lubica na ten istý cieľ dalo 250 korún.

Na základinu rýchlej pomoci, ktorú utvorila manželku nadžupana Artúra Wieland, najnovšie obetovali: obyvatelia obce Helemanovce 262, Smolničania 252, starovesský okres 132 a krompachská železná dielňa 432 korún.

Všetkých horlivých podporovateľov katolíckych pohybov uctive prosíme s prítomným aby «Kresťana» v kruhoch svojich známych rozširovať si nezťažovali. Odberateľov «Kresťana» ale, ktorí nám predplatné od dlšieho alebo kratšieho času dlhujú, napomíname, aby nám podlžnosť svoju bez meškania zaplatili.

CHYRNÍK.

Pamiatka kráľovnej Alžbety. Z príležitosti 16. výročitého dňa smrti našej blahej pamäti kráľovnej Alžbety, vo štvrtok, 10. septembra, predpoludním v Matiašovom korunovačnom chráme v budínskom hrade odbavovali sa smútočné služby Božie. V krížnej lodi ehrámu bol postavený skvostný katafalk, ktorý okrasľovali cíмеры kráľovnej Alžbety a krajín monarchie. V laviciach hlavnej svätiny, ktoré boli obtiahnuté čiernym suknom, sedeli členovia vlády a iní svetskí a vojenski hodnostári a v osobitej lavici palotné dámy. Rekvieom odbavoval kaločský arcibiskup Várady v ornáte, ktorý je zhotovený z millenárných smútočných šiat kráľovnej Alžbety. — V kaple schönbrunnského kaštiela vo štvrtok, 10. septembra, ráno z príležitosti výročitého dňa smrti kráľovnej Alžbety bola tichá smútočná sv. omša, na ktorej prítomní boli všetci vo Viedni meškajúci členovia panujúcej rodiny na čele s jeho veličenstvom kráľom. Jeho veličenstvo na rakvu svojej nebohej manželky poslal ulešený venec. Pri rakve modlila sa manželka dediča trónu arcikňažna Zita.

Manželka dediča trónu medzi ranenými vojakmi. Z Viedne oznamujú, že arcikňažna Zita, manželka následníka trónu arcikniežata Karola Fr. Joz. zavítala do Rudolfovej nemocnice, aby navštívila na bojišti ranených vojakov a dôstojníkov. Arcikňažna každého vojaka srdečne oslovila a s veľkou sústrasťou dozvedala sa o ich stave. Arcikňažna za poldruhej hodiny meškala v nemocnici. — Aj iní členovia kráľovskej rodiny navštívili tieto dni viac nemocníc; tak arcikňažna Izabella so svojimi dcérami, ako aj arcikniežatá Eugen a Franc Salvator osobne sa zaujímali o stave na bojišti ranených vojakov.

Cisár Vilhelm a ranený vojak. Berlínske časopisy sdeľujú nasledovnú dojímavú historku: Vilhelm Markert, syn jedného správcu v Karlsruhe, dobrovoľník 109. granátnického pluku, ktorého po vypuknutí vojny pridělili ku jednému nassauskému pluku, v jednej bitke bol na ramene ťažko ranený. Raneného zaviezli do kúpeľov Ems, kde jedon vynikajúci lekár previedol na ňom operáciu. Operácia bola v ten deň, keď náhodou aj cisár Vilhelm meškal v Emsi a navštevoval ranených. Sotva Vilhelm Markert prišiel k sebe z bezpovedomia, ešte nemal ani oči otvorené a už privolával na slávu cisárovi Vilhelmovi, V tom okamihu cisár Vilhelm stál pri ňom, po mene oslovil raneného vojaka a pohladkal mu čelo a tvár.

Vyznačenie generálov Auffenberga a Dankla. Jeho veličenstvo kráľ veliteľom armády Auffenbergovi a Danklovi na uznanie ich veľavýznamných víťazstiev, ktoré vydobili na severnom bojišti, udelil veľký kríž Leopolda s válečnou okrasou.

Chýry zo Spiša. Do Levoče priviezli 36 srbských zajatcov a do Novej Vsi 123 ranených Rusov. Do levočskej vojenskej nemocnice doviezli 395 ranených riadneho vojska a do novovesskej rezervnej nemocnice

30 ranených honvédov. — V Krompachoch k udržaniu verejnej bezpečnosti sriadili občiansku stráž so 100 a v Kézmarku so 180 údami. — V Levoči cigán Ondrej Holub, Simeonovi Schlossnerovi ukradol 600 korún, ktoré rozdelil medzi cigánmi. Zlodeja chytili a z peňazí doteraz podarilo sa medzi cigánmi sosbierať 300 kor. — V Krompachoch vypukol oheň, ale hneď ho udusili. Škoda činí 1500 kor. — V Malom Hnlici haviara Ondreja Leskovjanského tak zbili dvaja kamaráti, že následkom utrpených rán zomrel. — Lubický 21-ročný pekársky tovaryš Eugen Hermel už pred poldruha rokom ztrátil sa bez stopy; hľadajú ho úradne. — V podolinskom kat. hl. gymnáziume piaristov, v ktorom teraz otvorili ôsmu triedu, 14. septembra začalo sa vyučovanie. — Na richvaldskej ombrometrickej stanici v mesiaci auguste bolo sprehu v podobe dážda na 41 millimetrov; dní bez dážda bolo 20, búrka len jedna. — Aladár Péchy, kapitán 85. pešieho pluku, za Jozefa Engelmayera predsedu levočskej kráľovskej súdnej stolice, podstupil hrdinskú smrť v boji proti Rusom; 3. septembra odbavilo sa zaň Requiem v levočskom kat. kostole. Z officierov levočského pluku spadli viacerí už na bojišti a viacerí vrátili sa ranení do Levoče. Všetkých, ktorí ztratia svojich milých vo vojne, nech teší to, že sladko a čestno je zomreť za vlast. Novovesský mestský, hlavný fiškus dr. Béla Forberger ranený bol pri Krašniku; ruská guľka prestrelila mu pravú nohu. Korbáš, námestný poručík v rezerve, syn novovesského okresného účtovníka ťažko bol ranený pri Krašniku; ruská guľka prešla mu na čele cez hlavu, dve guľky vnikly mu do pravej nohy a jedna do ľavej ruky. Nadporučík Červenka, syn novovesského kat. učiteľa v boji proti Rusom ranený bol na hlave. Levočský vojenský kapellmajster Potuznik dostal sa do ruského zajatia, naši ho ale o dva dni vyslobodili. Jeho veličenstvo, kráľ nášmu spišskému rodákovi, plukovníkovi Ladislavovi Jonymu, veliteľovi 24. honvédskej brigády na uznanie jeho hrdinského a zdarného držania sa pred nepriateľom udelil železno korunový rád vojenskej ozdobnej triedy. Z Novej Vsi 4. sept. jedna stotina vybrala sa na cestu. Občania pred odcestovaním pohostili a kytkami opatrili oduševnených vojakov a vlak ozdobili kvetami. 6-ho sept. zase zanechal mesto novovesský potravný batalion, ktorému novovesské panie darovali peknú bielu hodbávnú zástavu s vyšitým nápisom: Neohrozene buď verný svojej vlasti, Do Levoči a Novej Vsi 4. sept. v noci doviezli po 150 ranených. — Podolinský rodák Benedikt Erben, kňaz premonštratský, bývalý profesor gymnaziálny v Košiciach a neskôr farár vo Felsőmecenzenzefu, v 56. roku svojho života a v 31. roku svojho kňazstva, zomrel Jászvári. — V Levoči následkom nepozornosti zhorel dom Jozefa Gajdoša; škoda je značná. — V Novej Vsi na budúci rok na osade Petra Rátha shotovia vodovod s útratami 18.000 korún. — V Krompachoch otvorí sa i vonkajšia detská opatrovňa (ovoda). — V Nižnej Slovinke k udržaniu verejného poriadku utvorili občiansku stráž.

Vlastenecké mnišky. Z Baňskej Bystrice oznamujú: Z príležitosti všeobecnej mobilizácie v Baňskej Bystrici sdržovalo sa veľmi mnoho vojakov, ktorí boli ubytovaní vo verejných budovách, medzi iným aj v dievčenskej škole stojacej pod vedením mnišiek sv. Vincenta Paulanského. Obyvatelia mesta ku vojakom všeobecne prejavovali svoju lásku. Zvláštneho pohostinstva a mimoriadnej opatery účastní boli vojaci ubytovaní v škole vyšspomenutých mnišiek. Mnišky vojakom každý deň daly teplé raňajky a večeru a keď vojaci opustili mesto, mnišky zaopatřily ich potravou na cestu, ba postaraly sa i o opranie ich bielizne. Baňskobystrický mešťanosta zvláštnym pripisom ďakoval mniškam za ich láskavé, vlastenecké opatrovanie vojakov.

Nasledovania hodný príklad. Vzájomná pomocnica v Leibitzi (spišská st.) na návrh svojho predsedu Juliusa Lindtnera, ku podporovaniu rodín na vojnu narukovaných odhlasovala 2000 korún.

Vyznačenie generálmajóra Pongráczza. Jeho veličenstvo kráľ generálmajórovi Heinrichovi Pongráczovi za hrdinskú a výslednú činnosť, vyvinutú na černo-horskom bojišti udelil rytiersky kríž rádu Leopolda s válečnou okrasou.

Nariadenie ministra osvety o učiteľských platoch. Minister náboženstva a verejnej výučby Jankovich vydal nariadenie, aby učitelia riadne dostávali svoje príslušnosti, súčasne ale naložil školským vrchnostiam, aby vzhľadom na mimoriadne polozenie v najväčšej miere sporily. V smysle nariadenia nateraz len zákonom ustálené príslušnosti slobodno vyassignovať.

Ohne. Zo Žarnovice oznamujú, že obec Oslany (Oszlány), okresné sídlo, padlo v oboch plameňom. Kostol, pošta a budova sporiteľne už zhorely. — V nitrianskej obci Vittenc (Chlebnica) vypukol nebezpečný oheň, zhorelo veľmi mnoho domov. Pomerne rýchle lokalizovanie ohňa možno ďakovať veliteľovi hasičov Ladislavovi Szabó. V jednom dome prehorela povala a zhorelo tam jedno päťročné dieťa.

Veľkodušný dar arcikniežaťa Fridricha. Hlavný veliteľ armády, arciknieža Fridrich, ako veľkostatkár stolice zvolenskej, na podporovanie rodín vojakov do vojny narukovaných nadžupanovi zvolenskej stolice poslal 3000 korún.

Zomrel na poli cti. Poručík 9. honvédušárskeho pluku gróf Béla Csáky pri Stojanove dňa 15. augusta padol na bojišti, podajúc skvelý dôkaz smrti opovrhujúcej smelosti pred nepriateľom.

Katolícke kňazské majetky a vojna. Veľkovársky biskup gróf Mikuláš Széchenyi Červenému Krížu daroval novších 6000 kor., doteraz teda už 10.000 kor. a kaločská kapitula 1000 kor. Kaločský arcibiskup dr. Arpád Várady k prijatiu nových ranených zariadil menšie semeništa pre 150 chorých. Levočský opát-farár Coelestin Kompanyik vzal na seba úplné zaopatrenie 10 ranených vojakov. Uhorský rád Piaristov na dobročinné vojenské ciele daroval 5000 kor. Kaločská hlavná kapitula na podporu rodín narukovaných dala 2000 a

nagykapornakské opátstvo, ktoré má v úžitku rád Jezuitov, dalo 800 kor. Na vojenskú modlitebnú knižku dali: veľkovársky biskup 200 a päťkostolský 100 kor.

Obetivosť Poliakov na vojnu. Na poľský vojenský základ dali: mesto Lemberg poldruha miliona korún, Nový Targ 7000, Niepolomic 1000, Zaluča 1000, Marušina 404, Šaflary 420, Podčervone 103, Bialy Dunajec 344, korún. V obci Bialka složili farníci 560 metrov plátina na košeľe pre poľských vojakov, kto nemal plátina, vzal z postele prestieradlo. Učiteľky a ostatné panie šijú košeľe. Na opatrovanie ranených vojakov občania složili 365 korún. Istá chudobná žena farárovi doniesla 4 koruny, aby sv. omšu odbavil za poľských vojakov, ktorí stoja v boji.

Z biskupstva spišského. Jeho excellencia, skut. vnút. tajný radca, osvietený pán biskup dr. Alexander Párvy z príležitosti vyvolenia nového pápeža, k svojim kňazom upravil pekný obežný list v latinskej reči. — Spišská kapitula na vojenskú modlitebnú knižku, ktorú majú poslať na bojište, obetovala 20 korún.

Biskupi medzi ranenými. Biskupi gróf Mikuláš Széchenyi z Veľkého Váradu a gróf Ján Mikes zo Szombathelyu rad-radom navštívili hlavnomestské nemocnice a tešili ranených a chorých vojakov. Celé hodiny strávili medzi ranenými, ktorým veľmi dobre padly potešujúce slová a požehnanie. Z izby do izby, od postele ku posteli konali tú návštevu a aj dary dali nemocným. — Kaločský arcibiskup dr. Arpád Várady navštívil v Kaloči umiestnených ranených vojakov, čo veľkú radosť spôsobilo medzi nimi. Jágerský arcibiskup Ludvik Szmrecsányi šiel až na železničnú stanicu prijať ranených, jednému ranenému sám pomáhal do svojho koča, viacerých vypytoval [sa ale vlúdnyimi slovami o okolnostiach ich poranenia.

Naši vojaci o srbskej vojne.

(Dokončenie.)

Jedon uhorský vojak toto rozprával o vojne:

— Nuž viete, to je vtedy tak, že pluk dostane rozkaz, aby išiel. Potom pluk ide, ide až dotiaľ, kým nepríde rozkaz, že «halt!» Vtedy zastaneme. Príde nový rozkaz, aby sme šli švarmlinoovať, vtedy sa všetci rozprchneme, každý si ľahne na brucho a strieľa. Aj nás trafia, ale čože si mi z toho robíme! Kto vie zachádzať s puškou, dobre si ju pristine k pľecu, mieri a trafia. Potom pán dôstojník vydá rozkaz «napred!» My sa vtedy tak ženieme napred, ako nejaká búrka vo víchre. Zas si políhame na bruchá, zas začneme páliť. Takto to ide až dotiaľ, kým yride rad na bojonety. Vtedy hurrá na Srba, tam mu pichnem, zbojníkovi, kde ho dočiahnem. Keď ich zaženieme, vtedy si pekne postávame do radov, dostaneme menáž, pozapalujeme si fajčky. Hja, vojna veru není hračka.

Jeden poručík zpoza Dunaja medzi iným takto chválil našich vojakov:

— Naš vojak ani v tom najprudšom ohni nemyslí na seba. Zavolá svojmu dôstojníkovi: «Pán poručík,

fahnite si sem na chránené miesto! Kto bol vojakom, dobre vie, že na takomto chránenom mieste je človek opravdu bezpečný pred smrťou. A vojak toto chránené miesto prepustí svojmu dôstojníkovi. Vernosť a oddanosť utlumí v ňom pud po vlastnom živote. Pred uhorskými vojakmi snímte klobúk s hlavy!

— Pri daktorých kompániach sa stalo, že dôstojníci boli ranení a velenie musel prevziať strážmajster a konečne daktorý fírer. Tieto rýchle zmeny až do konca previedly sa v najväčšom poriadku a tá kompánia tak bojovala, ako keby kapitáňa bola mala pred sebou.

— Čo urobíte, keď sa vyliečíte? — spytujú sa Segedínčania našich poranených vojakov.

— Pojdeme na Rusa! — odpovedia s iskriacimi očami. — Tam ešte viac trafíme ako v Srbsku, lebo sú Rusi ľudia veľkého tela. — Medzi nemocnými vojakmi v Segedíne je jedon lekár, ktorý od prvej hrúzy bitky onemel. V nemocnici hovoria, že sa lekárovi vráti hlas. O vojne proti Rusovi jedon ranený lekár, ktorého dovezli do Budapešti, rozpovedal nasledovné:

— Môj pluk vysadol z vlaku v meste Brezove. Vesele, s dôverou očakávali naši nastávajúce udalosti. Naši honvédi spievali si a tak čakali denný rozkaz, bárs bolo počuť od severu dunenie diel. V okolí Tarnopola stretli sme sa s nepriateľom, ktorý sa skrýl v šiancoch a z veľkej diaľky začal strelbu. Naši rozvinúce bojovnú linaj a vykopic v piesočnatej zemi šiance, skryli sa v nich. O pol hodiny doniesli niekoľko ranených, všetci boli ľahko ranení, lebo ruské guľky sú menšie a špicatejšie než sú naše. Aj mňa ranila takáto guľka, ale úfam že onedlho zas budem môcť ísť na bojište.

Jeden nadporučík, ktorý tiež účasť bral v bitke v okolí Belzecu, rozprával:

Keď sme cez Lemberg maširovali, už bolo počuť z diaľky dunenie diel. Poľské ženy a deti obsypaly nás kvetami, ktoré si naši vojaci na čiapky zapichli. Na

ceste stretli sme sa s vozmi, na ktorých viezli ranených, títo kričali na nás nemecky: «Sláva kamaráti! Sláva Uhrom!» Toto boli Česi.

Čím ďalej tiahli sme ku severu, tým viac dunely delá. Do večera premaširovali sme tridsať kilometrov. Vojaci si vzdor tomu vesele spievali, keď sme sa v jednej malej osade usalašili.

Nasledujúci deň zavčas rano zatrúbili alarm a čoskoro pohl sa regiment ďalej. Ohromné množstvo vojska tiahlo s nami. Jedon batalion tyrolských jágrov vítal nás hlučným hurrá! Za nami maširovali rumunskí infanteristi. Na poludnie potiskli nás ďalej ku bojovnej čiare. Cez dalekohľad videl som už bitku. Pred nami cválala jedna eskadrona husárov.

Husári zmizli, len hustý prach ukazoval, že kade cválali. Medzitým dovezli ranených. Majór zakričal: «Hoch meine Kinder!» (Sláva moje deti). — Sláva pán majór! — zakričali vojaci a vyhodili čiapky do povetria.

Nasledovalo velenie: Napred! Tretí bataillon tiahol popredku a rozvinul sa do bojovných šikov. Onedlho začali pušky rachotiť. Ja som sa s mojou stotinou dostal do stredu bojovného šiku. Bojovná čiara bola veľmi dlhá. Rusom, poschovávaným v jarkoch, slnce svietilo do tvári; naši výtečne strieľali. V diaľke zazreli sme väčšie ruské vojsko, ktoré tiahlo na pomoc. Zrazu za nami zarachotila ohromná strelba, naši delostrelci začali riediť ruské čaty. O desať minút začali strieľať aj ruské kanóny, ale naši delostrelci boli šikovnejší.

— Nasadte bajonety! znelo kommando a útokom hnali sme sa na nepriateľa. Vtedy ma trafila guľka do prs. V bezpovedomom stave zaviezli ma na miesto, kde obväzujú ranených. Keď som prišiel k sebe, spýtal som sa lekára: — Podarilo sa?

— O áno, o tri štyri týždne budete zas zdravý.

— Nie na to som zvedavý, či ozdraviem, lež na to, či sa útok podaril.

— Posíciu Rusov sme zaujali, odobrali sme im tri kanóny. Naši teraz ďalej napredujú...

Lacné česke perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9,80 K, lepšie 12 korun. Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snáh mäkké jak páper, drapané 30, 36, 42 K. — **Metove posteľe.** A červeného cinovatu 1 dobre naplnená perin aa'ebó 1 zpodná perina 130 cm. dlhá 118 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 13.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 8.—, 8,50, 4.—, 90 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4,50, a 5,50. Krom toho shotovujeme vo veľkosti dia vole. Trojdilová srstenná matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 33. Zasielky vyše 10 korun franko s poštovou dobierkou. Výmena a navrátenie dovoluje sa pri náhrade porta. **Benedikt Šachsej, Lobes** 134. pri Pilsen (Čechy).

Umelecký ústav kostolného zariadenia.

Vlastné dōroby! **Karol Prin-ner**, majiteľ knieža-primaciálnych dvor. zasielajúcich obvodov: **Brix a Anders, Zambach a Müller** Budapest IV., Váci-u. 61. Viedeň IX., Maximilianplatz 3. Umelecký ústav kostolného zariadenia: Omšové rúcha, pluviale, baldachýny, úplné ornáty, kostolná bielizeň, alby, kamže, atď. Strieborný tovar kostolného náradia v jednoduchom a v najskvostnejšom vyhotovení, svietniky, kalichy, ciboria, pastorále, križe, kadidlá. Kostolné a spoločné zástavy, čiapky a vyšívania umeleckého vystrojenia.

Šijací stroj

Na pohodlné malé čiastočné splácanie predáva **FRANZ BAUMGARTEN** Budapest, VII., Rózsa-u. 27. Telefon József 33-72.

Bazilika zlatokosa.

Ešte aj v hluku svetovej vojny podivnenie spôsobí náš veľký obrázkový cenník, ktorý zdarma pošleme každému, kto nás o to na dopisničke požiada. V tomto každý najde presne opísanie dorábania svetochýmnej «**Bazilika zlatokosa**». Dorábanie tejto kosy je veľmi zaujímavé! V našom cenníku uvádzame aj viacej výborných hospodárskych nástrojov a iných zvláštneho upotrebenia predmetov, ktoré jedine u nás sú k dostaniu. — S poštovou dobierkou zasielame:

1 kus revolvera s klincovou guľkou 7 mm. 5-30, 9 mm. 7-50, 12 mm. 8-50 kor.
1 « « s bezklincovou guľkou (Central) 7 mm. 6.—, 9 mm. 8,60, 12 mm. 9-20 kor.
Potrebne guľky ratame lacno.

Vlasystrihací stroj K 5.—. Z ebendreva križ s postriebrenou kovovou postavou k zaveseniu na stenu K 1.—. 1 podobný veľký stojací križ K 2-70. Postriebrená kovová svätenička na podiv pekná K 3-80. 1 liatý železný križ ku hrobu, ozdoba cintora 117 cm. vysoký K 8.—. 160 cm. vysoký K 16.—. Sbierateľom objednávateľov našich kos, po 10 kusoch 1 zdarma, po 30 kusoch zdarma dáme jedon revolver.

Jozef Mavosi a syn, Esztergom 15. Dodavateľ primského a hlavnokapitúlskeho panstva. Od 51 rokov jestvujúci veľký obchodný dom. Prosíme na každý pád žiadať si náš obrázkový cenník.

Makulatura-papier

(starých novín papier veľmi hodi sa k zaobaleniu bársjakých predmetov) metr. cent po 8 kor. k dostaniu u vydavateľstva.

Tlačou Stephaneum uč. spol. v Budapešt, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.